

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

3 An poßit virtute naturali, prout est ibi, actus immanentes exercere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

mus, Nutrimentum diuinitus applicari, oporteret exilire modo indiuisibili, si cut exilitit Corpus Christi: alioqui non posset esse intra illud: si autem applicatum non magis pati posset, quam ipsi sumer corpus Christi: non posset ergo alterari, distribui, aut in Corpus Christi conueri: non potest ergo Corpus Christi, vt est hic, naturaliter nutrir, & consequenter neque augeti: quia auctio intrinsece requirit nutritionem, nec minui, quia diminutio requirit proprum partium alterationem. Vnde tandem fit: nō posse Christi Corpus: prout est hic, corrumpi, seu interitici: quia, neque ab intrinseco corrumpi potest, cū inter partes eius nulla possit esse actio: neque ab intrinseco per alterationem, quæ est illius in capax: nec per diuisionem seu partium sectionem: quia hæc non fit naturaliter, nisi per motum localem vel interpositionem alterius corporis, quæ necessario supponit extensionem in loco, præter hos autem modos nullus est alius, quo humanum corpus corrumpi possit. Et fortasse hoc sentit dixit Hugo de Sancto Victore quem in superioribus citauit, in nocte cœnæ fuisse Corpus Christi in sacramento impassibile: nam potuit hoc dici non propter dotem gloria, quam Christi corpus tunc non habuit, sed propter modum existendi, vt declaratum est.

Probabile est
 Dico secundo, probabile est Christi corpus, vt est in hoc sacramento, non posse naturaliter habere actionem transeuntem in extrinsecum corpus: quia enim transeuntis actio recipitur in passio, non vero in agente: vnde ut, vt necessario recipiatur ad modum patientis, & consequenter, vt participet modum existendi eius: non est autem necesse, vt induat modum existendi agentis, quia non est in illo, sed ab illo: ab eo autem, qui existit modo spiritali, potest manare actio corporali extenloque modo recepta in passio: quia, quidquid recipitur, ad modum recipientis recipitur. Quamuis ergo Corpus Christi sit supernaturali modo in Eucharistia, posset ab illo prodire actio, non recipiens illum modum: ergo ex hac parte non repugnat, huiusmodi actionem fluere à corpore Christi: hæc autem erat potissima fluere à corpore ipsa passione: nam altera ratio de receptione passionis, media quantitate, non habet hic locum: quia immediata ratio agendi non est quantitas, sed qualitas aliqua: alia vero ratio de contactu quantitatu non videtur admodum vrgens: nam hic contactus non est per se simpliciter necessarius, sed solum, supposita imperfectione modi existendi in loco, quem habent corpora: absolute tamen sufficit virtualis contactus cum sufficiente propinquitate per realem presentiam, vt patet in agente spiritali. Igitur, quod agens naturale nunc debeat esse extensum, quamquam ex natura rei necessarium sit, non tamen ex necessitate ipsius actionis, seu virtutis actiua, vt sic, sed ex necessitate materiæ, ratione cuius non potest corpus naturale alio modo naturaliter existere. Hæc igitur est dubitandi ratio, quæ certe ostendit & prædictas rationes in presente non conuincere, & rationem Nominalium, quoad hanc partem, esse probabilem. Nihilominus probatur conclusio, primo, quia in re incerta non est recedendum à communi sententia, quæ grauiore Theologi sequuntur. Secundo, quia de facto constat experientia, corpus Christi non alterare species sacramentales sub quibus est, nec corpus tangens, aut recipientis ipsum: non est autem hoc tribuendum soli Christi voluntati, aut speciali miraculo, si supposito priori mysterio, potest huius effectus probabilis & naturalis ratio reddi: non enim facile sunt multiplicanda miracula. Tertio, quia probabile est, sicut corpus, & qualitas naturalis, natura sua possulant extensum modum occupandi locum, vt existere possint: ita eundem modum postulare, vt naturaliter agere possint, quia modus agendi consistit

quitur modum efficiendi: & quia materiale agens & patiens debent esse proportionata, & quia actio ipsa, cum sit materialis & extensa, videtur eam conditionem postulare in agente proportionato, & eiusdem ordinis.

SECTIO III.

Vtrum Christus, prout est in hoc sacramento, possit virtute naturali actus immanentes exercere.

Distinguiamus tres ordines horum actuum: scilicet, sensuum externorum: interiorum cum appetitu sensitiuo intellectus cum voluntate: & supponamus, non esse hic sermonem per concomitantiam, sed per directum & primarium vsum harum potentiarum in hoc sacramento. De sensibus ergo exterioribus Nominales citati sectione præcedente consequenter concedunt, posse hic Christum videre, audire, &c. quia, si ab aliis agentibus pati potest, multo facilius poterit recipere ab obiectis sensibilibus intentionales species: & si in alia agere potest, etiam actione materiali, multo magis poterit agere in se ipsum actione quodammodo immateriali, qualis est sensatio. Alii vero consequenter etiam negant, posse Christum in hoc sacramento exercere huiusmodi actus: & sunt nonnulli, qui etiam de potentia Dei absoluta, negant id fieri posse: quia fieri non potest, vt Corpus inextensum in loco videtur ac alius: ergo etiam fieri non potest, vt ipsum alia videat.

Varia opinio- nes circa que- sitionem han-

Natura ista non potest Christum exercere actus sensuum externorum vt est in sacramento Eucharistia. Egidius Henricus Antonius.

Dico tamen primo, Christus, vt est in hoc sacramento, non potest naturaliter exercere actus sensuum externorum. Ita tenet Diuus Thomas, & alii auctores, & præterea Egidius Theorem. decimo sexto, Henricus quodli. 5. questione 6. Antonius. 3. par. titulo 13. capite 6. §. 13. Et probatur duplici via iuxta principia posita. Prima via est ex parte specierum, quia non possunt sensus Christi hic existentis recipere has species ab obiectis externis: sine illis autem non possunt actus elicere, vt supponitur ex libris de Anima. Assumptum patet, quia pati non potest ab extrinsecis agentibus, vt ostensum est: eadem autem ratio est de his speciebus, quia etiam illa natura sua peunt extensionem in ordine ad locum, vnde etiam modus existendi in hoc sacramento est illis supernaturalis: vnde fieri non potest naturaliter ab obiectis. Secunda ratio sumitur ex parte ipsorum actuum, idque duplici titulo: scilicet, quia etiam hic actus est materialis & extensus natura sua: hic autem recipitur in corpore Christi modo indiuisibili, & supernaturali: & præterea, quia hic actus est effectus ab ipsomet sensu, qui etiam est potentia materialis & extensa. Vnde natura sua requirit modum extensum & diuisibilem, vt operari possit, de qua ratione, plura statim. Atque ex his rationibus hæc CHRISTI oculum in hoc sacramento, sicut non potest alia videre, ita nec posse seipsum, nec suum corpus videre: & idem est de tactu, & de quolibet alio sensu; nam rationes factæ eodem modo hic procedunt: quia etiam respectu proprii corporis non est aptus oculus hic existens, vt immutetur per speciem: atque efficiat actum, neque etiam, vt tribuat illi modum supernaturalem existendi. Addi etiam posset alia ratio ex parte obiecti: de qua dicam sectione sequente. Alias vero addunt Henricus & Scotus sumptas ex principiis Perspectiua, quæ in eis videri possunt.

Dico secundo: de potentia absoluta nihil repugnat, quominus sensus Christi externi hic exercent suas operationes: neque est improbabile, id facere nunc circa obiecta propinqua. Nam primo supra diximus, verisimilius esse habere hic Christum per concomitantiam species, & actus sensuum externorum

Supernaturali cor potest Christus in Eucharistia externorum sensuum a- ctum elicere-

norum, quos habet in celo: sicut ergo hic recipit species distantium obiectorum, eorum scilicet, quæ in celo quantitatiuo modo existens videtur, ita potest recipere species propinquorum obiectorum, vel Deo per se illas conferente, vel eleuante obiecta ad efficiendas illas: in neutro enim horum est maior repugnancia: & uterque modus sufficeret ad sentiendum per tales species, quantum est ex parte earum, etiam si Christus alibi non esset quantitatiuo modo, vel si ibi non reciperet tales species: id enim impertinens est ad operandum hic per species hic receptas. Rursum eadem ratione potest Deus eleuare virtutem actiua oculi, vel ad agendum, sine extensione connaturali, vel ad efficiendum actum, dando illi modum indiuisibilem, & supernaturalem existendi. Nam in hoc nulla est etiam repugnancia maior in actu hic directe facta, quam in actu, qui ponitur hic per concomitantiam: quia etiam ille sit a potentia, vt est h. c. & similiter in ea recipitur, & in ea habet suum effectum formalem: nam in hoc etiam nulla potest esse difficultas cum talis potentia, & actus ex natura sua sint ad hoc proportionata, & alioquin supponatur etiam hic habere diuina virtute proportionatum modum existendi indiuisibilem & sacramentalem: nulla ergo est repugnancia, aut difficultas, propter quam hoc fieri non possit: si alioqui obiectu ipsum per se sit sensibile, vt supponimus: nam interdum, propter conditionem aliquam poterit esse insensibile: & tunc aliud erit iudicium ferendum, vt dicemus sectione sequenti.

Eodem modo loquendum est de sensibus internis, ac externis, si alium est.

Atque ex his constat, quid dicendum sit de sensibus interioribus, & appetitu sentiente: nam de potentia absoluta idem dicendum est, vt facile constat ex dictis: de naturali autem potentia aliqui existimant, non esse eandem rationem de his sensibus quæ de externis, saltem quoad eos actus exercendos, ad quos iam habet sufficientes species seu phantasmata: quia in eis non pendunt ab extrinsecis agentibus. Dico tamen, etiam si interior sensus Christi in hoc sacramento sit phantasmaticus, seu speciebus in actu primo constitutus, non posse naturaliter illis vti: neque actum secundum elicere: quia, licet in sensu interiori non procedat prior ratio facta de sensibus exterioribus, tamen posterior eandem vim habet: quia etiam actus secundus sensus interioris (& quoad hoc idem est de appetitu) est materialis, & naturaliter fieri non potest, nisi a principio materiali & extenso, & cum modo etiam existendi quantitatiuo & extenso, & consequenter etiam in subiecto, eodem modo existente: quæ omnia deficiunt supposita sacramentali existentia corporis Christi in sacramento. Respondent aliqui, hoc ipso, quod interior sensus cum suis speciebus existit sacramentali modo, habere virtutem ad efficiendum actum sibi proportionatum, & eodem modo existentem: quia ratione suæ naturæ, & entitatis potest actus entitatis elicere: rationi autem modi existendi potest actio similem modum communicare. Sed hoc non recte dictum est: primo quidem, quia supra dictum est, materialem potentiam requirere extensionem in loco, vt possit suammet virtutem naturalem exercere: & per modum indiuisibiliter existendi in sacramento impediri, ne hoc etiam possit, ergo similiter sensus interior, ratione modi existendi impeditur, ne possit vti naturali virtute actiua: ergo hac ratione neque actum quoad entitatem potest efficere. Secundo, quia hic modus præsentia non est actiuius sui similis, sicut, Vbi, non est ratio agendi aliud Vbi: sed, ad summum, est conditio, sine qua non: ergo modus præsentia sacramentalis, quem habet potentia, non dat ei virtutem ad efficiendum similem modum in actu. Eo vel maxime, quod hic modus, cum sit supernaturalis, solum inest rei materiali per potentiam obediencialem: & ideo a solo Deo, vel a creatura, vt instrumento Dei, fieri potest. Confirmatur tandem, quia alias corpus Christi hic existens

Enafo aliquorum.

Impugnatur.

posset calefacere naturaliter aliud corpus simili modo existens, & sibi propinquum: vel ab illo calefieri quod fati absurdum est, vt a fortiori constat ex dictis. Sequela patet: quia eadem proportione dici posset, calorem vnus corporis ratione suæ entitatis posse efficere similem calorem in alio corpore, quoad entitatem illius: ratione vero modi supernaturalis, quæ ipse habet, posse efficere alium calorem simili modo existentem: sicut ergo hoc falsum est & impossibile, ita id, de quo nunc agimus.

Vltimo constat ex dictis, quid dicendum sit de intellectu, nam in primis intellectus humanus coniunctus corpori, sacramentali modo existendi, vt sic non posset naturaliter nouas species acquirere: quia naturaliter solum potest illas acquirere per sensus, corpus autem illud non posset vti sensibus, vt dictum est. Deinde præcise vt sic existens, & secluso omni alio miraculo, seu supernaturali priuilegio: non potest vti speciebus prius acquisitis, quia intellectus non potest naturaliter intelligere, neque vti speciebus, quas in memoria retinet, nisi cum conuersione ad phantasmata: id est, nisi simul phantasia cooperetur cum intellectu, vt experientia docet, & scientia de anima: ostensum est autem, in eo statu non posse esse vsum phantasmaticum: ergo neque intelligibilia recipi: loquor de speciebus acquisitis: quia, si intellectus habet species aliquas per se infusas, cum lumine seu auxilio proportionato, recte poterit illis vti sine conuersione ad phantasmata: & ideo bene posset illis vti Christus Dominus in hoc sacramento, sine nouo miraculo: quia ex parte ipsius intellectus, vel actus eius, nulla est repugnancia: nam, cum sint supernaturales, naturaliter est, esse modo indiuisibili totum in toto, & totum in qualibet parte: vnde neque intellectus caret ex hac parte modo connaturali ad operandum, nec actus incidet aliquo modo supernaturali, vt de nouo fiat, etiam in sacramento. Atque idem dicendum est, quoad naturales actus, & vsum specierum acquiritarum, si supponatur, animam informantem corpus aliunde habere supernaturalem vim ad intelligendas quascunque res, & quocunque modo, sine conuersione ad phantasmata, vt censetur habere omnes animæ gloriosa corpora informantis, & ideo dixi in principio, secluso omni alio miraculo, vel priuilegio supernaturali. Locutus sum etiam de intellectu, vt præcise existente in sacramento: nam, si simul alibi existat naturali modo, vt nunc existit Christus, & existit in nocte cenæ, tunc, quia in propria specie potest conuerti ad phantasmata, id factus erit, vt in sacramento possit exercere actus intellectus cum conuersione ad phantasmata in propria specie: idque non solum: quia illa conuersione ad phantasmata erit etiam per concomitantiam in sacramento, sed etiam si non esset vel prius natura quam sit, propter radicacionem harum potentiarum in eadem anima, & sympathiam earum, quæ sufficit ad prædictam conuersionem ad phantasmata sufficientem ad intellectiõnem: nam distantia vel propinquitas localis ipsorum actuum videtur nimis accidentaria ad hunc effectum: sicut variis exemplis ostendi potest, quæ superius disputatione 48. tractauimus.

SECTIO IV.

Vtrum corpus Christi, prout est in Eucharistia, possit naturaliter videri oculo corporeo.

Dictum est de omni genere actionis, & passionis seu receptionis propriæ: superest dicendum de passionibus denominationibus, quæ ad Corpus Christi pertinent, ratione actuum immanentium, quæ circa illud versantur. In qua re non est difficultas de actibus ap-